

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.027.09.2015
P/15/095

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/095 - Przymusowe kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na leczenie odwykowe
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Anna Hulboj, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97100 z dnia 8 października 2015 r. i nr 98094 z 30 listopada 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1 – 2, 107 - 108)
Jednostka kontrolowana	Centrum Psychiatrii w Katowicach ¹ , ul. J. Korczaka nr 27, 40-340 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Broda, Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 3 – 4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie² Najwyższej Izby Kontroli, Centrum – w miarę posiadanych możliwości – zapewniło osobom zobowiązanym przez sąd do podjęcia leczenia odwykowego, dostęp do terapii uzależnienia od alkoholu oraz warunki do realizacji orzeczeń sądu o zastosowaniu wobec tych osób obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W szczególności umożliwiło udział i ukończenie programu terapii przez wszystkich pacjentów³ oraz zapewniło bazę łóżkową na oddziałach terapii uzależnień od alkoholu na potrzeby realizacji postanowień sądu o obowiązku poddania się leczeniu. Za nieprawidłowość uznano, nieinformowanie sądu o zdarzeniach, które mają wpływ na realizację postanowienia sądowego przez Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Katowicach⁴.

Pomimo przygotowania organizacyjnego, liczba kierowanych przez sądy pacjentów do leczenia uzależnienia od alkoholu przewyższała możliwości Centrum. Z tego powodu średni czas oczekiwania na przyjęcie do leczenia pacjentów kierowanych przez sądy w latach 2013-2015 (do 31 sierpnia) wynosił - na Oddział w Katowicach od 365 dni w 2013 r. do 728 dni w 2014 r. i średnio 308 dni w 2015 r. (do 31 sierpnia), natomiast średni czas oczekiwania na przyjęcie na Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Skoczowie⁵ wynosił, odpowiednio: 1.083, 963 i 700 dni.

¹ Zwane dalej „Centrum”.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna oraz ocenę opisową, jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według 3-stopniowej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania jednostki w zakresie objętym kontrolą.

³ Wszystkim 11 pacjentom zobowiązanym przez sąd do podjęcia leczenia odwykowego, którzy zgłosili się na leczenie w latach 2013 – 2015 (do 31 sierpnia).

⁴ Zwany dalej „Oddziałem w Katowicach”

⁵ Zwany dalej „Oddziałem w Skoczowie”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dostępność leczenia dla osób uzależnionych od alkoholu

Opis stanu faktycznego

- 1.1. Centrum prowadziło działalność statutową w zakresie terapii uzależnienia od alkoholu w siedzibie w Katowicach oraz w filii w Skoczowie.

W latach 2013-2015 (do 31 sierpnia)⁶ Centrum posiadało 58 miejsc na dwóch oddziałach terapii uzależnienia od alkoholu, z tego 38 na Oddziale w Skoczowie i 20 miejsc na Oddziale w Katowicach. Ponadto Centrum posiadało 15 miejsc na Oddziale Dziennym Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Katowicach⁷. Usługi zdrowotne w tym zakresie były udzielane także w dwóch Poradniach Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, znajdujących się w Katowicach i w Skoczowie⁸.

(dowód: akta kontroli str. 11 – 12)

Na dwóch Oddziałach w 2013 r. było 625 pacjentów, w tym 396 w Skoczowie, w 2014 r. – 642 pacjentów, w tym 404 w Skoczowie oraz w 2015 r. (do 31 sierpnia) – 408 pacjentów, w tym 244 w Skoczowie. Ponadto na Oddziale Dziennym było, odpowiednio: 131, 157 i 113 pacjentów. Z dwóch Poradni w 2013 r. skorzystało – 1.862 pacjentów, w tym 1.203 w Katowicach, w 2014 r. – 1.627 pacjentów, w tym 1.143 w Katowicach oraz w 2015 r. – 1.253 pacjentów, w tym 824 w Katowicach.

Pacjentów, zobowiązanych przez sąd do podjęcia leczenia na Oddziałach w 2013 r. było pięciu, w 2014 r. – dwóch, a w 2015 r. – czterech. Na Oddziale Dziennym oraz w Poradni w Katowicach, w badanym okresie nie było żadnego pacjenta zobowiązanego do leczenia, natomiast z poradni w Skoczowie skorzystało w 2013 r. pięciu, w 2014 r. – 15, a w 2015 r. – siedmiu pacjentów zobowiązanych do podjęcia leczenia przez sąd.

(dowód: akta kontroli str. 17 – 21)

- 1.2. Według stanu na koniec 2013 r. na przyjęcie do Oddziałów oczekiwało łącznie 234 pacjentów, w tym 59 na przyjęcie do Oddziału w Katowicach i 175 – w Skoczowie. Wśród oczekujących na przyjęcie, było 56 pacjentów, którzy zgłosili się na leczenie dobrowolnie (odpowiednio: 27 w Katowicach i 29 w Skoczowie) oraz 178 pacjentów zobowiązanych do leczenia, w tym 146 pacjentów na oddziale w Skoczowie i 32 w Katowicach.

Według stanu na koniec 2014 r. na przyjęcie do oddziałów oczekiwało łącznie 239 pacjentów, w tym 60 na przyjęcie do oddziału w Katowicach i 179 – w Skoczowie. Wśród oczekujących na przyjęcie, było 50 pacjentów, którzy zgłosili się na leczenie dobrowolnie (odpowiednio: 23 w Katowicach i 27 w Skoczowie) oraz 189 pacjentów zobowiązanych do leczenia, w tym 152 pacjentów na oddziale w Skoczowie i 37 w Katowicach.

Według stanu na 31 sierpnia 2015 r. na przyjęcie do oddziałów oczekiwało łącznie 169 pacjentów, w tym 47 na przyjęcie do oddziału w Katowicach i 122 – w Skoczowie. Wśród oczekujących na przyjęcie, było 47 pacjentów, którzy zgłosili się na leczenie dobrowolnie (odpowiednio: 26 w Katowicach i 21 w Skoczowie) oraz 122 pacjentów zobowiązanych do leczenia, w tym 101 pacjentów na oddziale w Skoczowie i 21 w Katowicach.

(dowód: akta kontroli str. 22 – 27)

⁶ Zwanych dalej „okresem objętym kontrolą”.

⁷ Zwany dalej „Oddziałem Dziennym”.

⁸ Zwanych dalej odpowiednio „Poradnią w Katowicach i w Skoczowie”.

W wybranych sześciu dniach⁹ (z objętych kontrolą lat) w dniu 8 marca 2014 r. na Oddziale w Skoczowie przebywało 37 pacjentów, tj. o jednego pacjenta mniej niż Oddział ten posiadał miejsc. W dniach 20 maja i 12 października 2014 r. oraz w dniu 20 stycznia 2015 r. liczba pacjentów przebywających na Oddziałach była zgodna z liczbą wykazanych miejsc (20 i 38). W pozostałych analizowanych dniach, liczba pacjentów przebywających na Oddziałach była wyższa od liczby posiadanych miejsc – od jednego do pięciu. Tylko w dniach 20 maja 2013 r. i 31 marca 2015 r. był jeden pacjent na Oddziale w Katowicach zobowiązany przez sąd do leczenia.

(dowód: akta kontroli str. 22 – 23)

Pacjenci zgłaszający się dobrowolnie na leczenie na Oddział w Katowicach oczekiwali w okresie objętym kontrolą średnio od czterech dni do 30 dni, zaś na Oddział w Skoczowie od 14 do 30 dni w latach 2013-2014 r. i od 14 do 21 dni w 2015 r.

Czas oczekiwania na przyjęcie na Oddział w Katowicach dla pacjentów zobowiązanych przez sąd do leczenia wynosił od 365 dni w 2013 r. do 728 dni w 2014 r. i średnio 308 dni w 2015 r. (do 31 sierpnia), natomiast średni czas oczekiwania na przyjęcie na Oddział w Skoczowie wynosił, odpowiednio: 1.083, 963 i 700 dni.

Jak podał Dyrektor Centrum, w okresie objętym kontrolą, nie przyjęto ponownie na leczenie tych samych osób zobowiązanych przez sąd do podjęcia leczenia. Osoba zobowiązana do leczenia oczekuje około dwóch do trzech lat na nowy termin leczenia. Ponownie na leczenie, osoby dobrowolnie zgłaszające się i zobowiązane do leczenia, mogą być przyjęte po upływie dwóch lat od wypisu. Według tych wyjaśnień ustalenie wcześniejszego terminu przyjęć leży w gestii sądu, który za porozumieniem stron może dokonać wymiany osoby oczekującej w kolejce.

(dowód: akta kontroli str. 22 – 23, 49 – 70)

- 1.3. Na podstawie spraw 11 pacjentów zobowiązanych do leczenia, którzy w okresie objętym kontrolą przebywali w Centrum, stwierdzono, że dla dziewięciu pacjentów czas oczekiwania na przyjęcie na leczenie, liczony od dnia wpływu pisma z sądu do wyznaczonego terminu przyjęcia, wynosił od 140 dni na Oddział w Katowicach do 1032 dni na Oddział w Skoczowie¹⁰. W pozostałych dwóch przypadkach sąd wskazał termin przyjęcia na leczenie zarezerwowany dla innych pacjentów¹¹, w związku z czym czas oczekiwania na przyjęcie dla tych pacjentów wyniósł 45 i 56 dni. Wszyscy ww. pacjenci byli na leczeniu w Centrum pierwszy raz. Trzech z nich zostało doprowadzonych na leczenie przez Policję, pozostali zgłosili się samodzielnie. Czas liczony od dnia wydania postanowienia zobowiązującego do leczenia do dnia przyjęcia wynosił od 121 do 566 dni. Centrum na bieżąco wyznaczało terminy przyjęć i informowało o nich sąd. W sześciu analizowanych sprawach sąd został poinformowany o tym terminie do 3 dni roboczych, w pozostałych pięciu przypadkach sąd był informowany po upływie od 9 do 17 dni roboczych. Dyrektor Centrum wyjaśnił, że wyznaczenie terminu przyjęcia oraz przygotowanie i wysłanie odpowiedzi do sądu nie przekraczało 30 dni, co zgodne jest z obowiązującą w Centrum instrukcją kancelaryjną.

(dowód: akta kontroli str. 28 – 31, 109 – 112)

⁹ 20 maja i 12 października 2013 r., 8 marca i 15 grudnia 2014 r. oraz 20 stycznia i 31 marca 2015 r.

¹⁰ W tej sprawie z 2013 r., wskutek ponownego pisma z sądu, termin przyjęcia został przyspieszony i czas oczekiwania wyniósł 35 dni.

¹¹ Wobec których postępowanie zostało umorzone.

- 1.4. Na Oddziale Dziennym, w latach objętym kontrolą nie leczyla się żadna osoba zobowiązana do leczenia. Jak podał Kierownik Oddziału Dziennego, jeśli na Oddziale były takie osoby, nie ujawniły tych informacji. Podał także, że Oddział Dzienny przyjmuje pacjentów na bieżąco – pacjenci są przyjmowani w dniu zgłoszenia. Oddział Dzienny wydał zaświadczenie o podjęciu i ukończeniu terapii 131 pacjentom w 2013 r., 145 – w 2014 r. i 87 pacjentom w 2015 r. (do 31 sierpnia).

(dowód: akta kontroli str. 32 – 33)

- 1.5. Rejestr osób oczekujących na przyjęcie dobrowolne prowadzony był w formie papierowej. Analiza losowo wybranych spraw 11 osób, które w 2014 r. dobrowolnie zgłosiły się na leczenie na Oddział w Katowicach wykazała, że czas oczekiwania na przyjęcie, liczony od dnia wpisu do rejestru oczekujących do wyznaczonego terminu przyjęcia, wynosił od 9 do 33 dni, średnio 18 dni. Z ww. 11 osób, dwie nie zgłosiły się w wyznaczonym terminie, jednej termin przyjęcia został przesunięty do czasu wyleczenia choroby dermatologicznej. Z ww. grupy osób, jedna posiadała skierowanie na leczenie wystawione przed dniem zapisania się na leczenie, sześć osób miało skierowanie wystawione od ośmiu do jednego dnia przed przyjęciem, jedna miała skierowanie wystawione w dniu przyjęcia.

(dowód: akta kontroli str. 39 – 41)

- 1.6. W latach objętych kontrolą, liczba pacjentów zobowiązanych do leczenia i zgłoszonych przez sąd, którym Centrum wyznaczyło termin leczenia, znacznie przewyższała 20% limit miejsc przeznaczonych do leczenia odwykowego w podmiocie leczniczym, liczony do ogółu przyjętych w danym roku pacjentów, wymagany postanowieniami art. 32¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹², wynosząc: 29,0% w 2013 r., 29,7% w 2014 r. i 30,6% do 31 sierpnia 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 42)

Wyjaśniając przyczyny długiego czasu oczekiwania na przyjęcie, Dyrektor Centrum podał, że pacjentów zobowiązanych do leczenia przyjmuje się poza kolejnością do wykorzystania limitu miejsc stanowiących 20% ogółu miejsc przeznaczonych do leczenia odwykowego. Przyjmowanie większego odsetka tego typu pacjentów, zwykle pozbawionych rzeczywistej (pozaprawnej) motywacji do leczenia, całkowicie zdeorganizowałoby pracę grupy terapeutycznej, uniemożliwiając osiągnięcie korzyści z terapii także pozostałym pacjentom. Według jego wiedzy, sądy po wydaniu postanowienia o zobowiązaniu do leczenia, zwracają się do kilku ośrodków odwykowych z prośbą o wskazanie możliwego terminu przyjęcia, a następnie kierują osobę zobowiązaną do ośrodka dysponującego najbliższym terminem, a w większości wypadków nie powiadamiają pozostałych ośrodków o rezygnacji z tych terminów. Podał także, że praktycznie nie zdarzają się przypadki kontaktowania się z ośrodkiem odwykowym kuratorów powołanych przez sąd do nadzoru nad leczeniem osoby zobowiązanej. Wskazał, że jedyną możliwością skrócenia czasu oczekiwania pacjentów zobowiązanych do leczenia jest lepsze wykorzystanie dostępnej puli terminów. Ze złożonych wyjaśnień wynika, że przez kierownictwo Centrum nie były podejmowane jakiegokolwiek działania w celu zmniejszenia czasu oczekiwania na przyjęcie. Dyrektor wskazał jedynie, że uważa za celowe wprowadzenie zasady każdorazowego zwracania się

¹² Dz. U. z 2015, poz.1286 ze zm.

do sądu z pytaniem czy termin wskazany dla danego pacjenta zostanie wykorzystany.

(dowód: akta kontroli str. 43 – 48)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, osobom zobowiązanym przez sąd do podjęcia leczenia odwykowego Centrum zapewniło – w miarę posiadanych możliwości – dostęp do terapii leczenia uzależnienia od alkoholu, w tym w szczególności bazę łóżkową na Oddziałach, co jednak nie umożliwiała bieżącej realizacji postanowień sądowych i niezwłocznego podjęcia leczenia przez takie osoby.

2. Realizacja postanowień sądu o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu

Opis stanu faktycznego

2.1. W opracowanych Zasadach, obowiązujących podczas terapii na Oddziale w Katowicach ustalono, że pacjenci zobowiązani do leczenia winni zachować minimum tygodniową abstynencję, a przy jej braku pacjent otrzymuje alternatywny termin (z tygodniowym przesunięciem). Natomiast pacjenci zgłaszający się dobrowolnie na leczenie zobowiązani byli do minimum 10 dniowej abstynencji. Zasady obowiązujące na Oddziale w Skoczowie nie rozróżniały pacjentów i od wszystkich wymagały zachowania co najmniej czterodniowej abstynencji przed przyjęciem, zaznaczono jednak, że nie będą przyjmowani pacjenci z objawami abstynencyjnymi (Oddział nie posiada detoksykacji). Na obu Oddziałach, ww. zasady nie warunkowały przyjęcia od wyrażenia przez pacjenta zobowiązanego do leczenia zgody na leczenie.

(dowód: akta kontroli str. 49 – 70)

2.2. W 2013 r. wyznaczono termin zgłoszenia się na leczenie 181 osobom zobowiązanym do leczenia, w tym 146 na Oddział w Skoczowie, z których zgłosiło się osiem osób (5,5%), w tym jedna osoba na Oddział w Skoczowie. Pięć osób przyjęto na Oddział, trzem osobom odmówiono przyjęcia z powodu samowolnego oddalenia się w trakcie procedury przyjmowania (dwie osoby, w tym jedna nietrzeźwa) oraz ze wskazań lekarskich¹³.

W 2014 r. wyznaczono termin zgłoszenia się na leczenie 191 osobom zobowiązanym do leczenia, w tym 152 na Oddział w Skoczowie, z których zgłosiło się pięć osób (2,6%), w tym jedna osoba na Oddział w Skoczowie. Z tych osób przyjęto na Oddział dwie osoby, dwóm osobom odmówiono przyjęcia z powodu nietrzeźwości, w tym jednej wyznaczono dodatkowy termin, na który się nie zgłosiła, drugiej osobie¹⁴ zaproponowano skierowanie na oddział detoksykacji i ustalenie nowego terminu, na co pacjent nie wyraził zgody. Trzecia osoba odmówiła przyjęcia ze względu na zaawansowane uczestnictwo w terapii ambulatoryjnej.

W 2015 r. (do 31 sierpnia) wyznaczono termin zgłoszenia się na leczenie 125 osobom zobowiązanym do leczenia, w tym 101 na Oddział w Skoczowie, z których zgłosiło się siedem osób (5,6%), w tym jedna osoba na Oddział w Skoczowie. Z ww. przyjęto na Oddział cztery osoby, jednej osobie odmówiono przyjęcia z powodu nietrzeźwości, drugiej ze wskazań lekarskich¹⁵, a trzecia osoba odmówiła podjęcia terapii i oddaliła się samowolnie.

Sądy informowane były o nieprzyjęciu pacjenta przez Oddział w Skoczowie

(dowód: akta kontroli str. 26 – 27)

¹³ Pacjent z głębokim niedowładem lewostronnym.

¹⁴ Doprowadzonej przez Policję.

¹⁵ Świeży uraz ortopedyczny, konieczna diagnostyka obrazkowa.

Pięć osób, które zostało zobowiązanych do leczenia, podjęło w latach 2013 – 2015, dobrowolne leczenie, w tym dwóch w 2013 r. jeden w 2014 i dwóch w 2015 r. W ten sposób przyspieszyli swoje leczenie od 7 do 20,5 miesięcy.

(dowód: akta kontroli str. 71 – 73)

Pacjenci przebywali na leczeniu średnio 45 dni. W dwóch przypadkach pacjenci zostali wypisani przed ukończeniem terapii¹⁶ z powodu stanu zdrowia i uporczywego nierealizowania programu terapii. Pacjenci Oddziału w Katowicach mieli program terapii podstawowy z elementami ponadpodstawowymi, a na Oddziale w Skoczowie – program podstawowy. Z dziewięciu pacjentów, którzy ukończyli cykl leczenia, ośmiu ukończyło program terapii, jeden pacjent nie zrealizował programu terapii. Z ww. 11 pacjentów, siedmiu podało, że wcześniej byli już na terapii¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 28 – 31, 109 – 112)

Do leczenia uzależnienia w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu Centrum w Skoczowie zostały zobowiązane 44 osoby, natomiast zgłosiło się 27 osób¹⁸, tj. 61%. I tak w 2013 r. z zobowiązanych do leczenia ośmiu osób, zgłosiło się pięć; w 2014 r. z 21 osób, zgłosiło się 15 i do 31 sierpnia 2015 r. z 15 osób, zgłosiło się siedem osób.

Z ww. 27 osób, które zgłosiły się na leczenie do Poradni, żadna z nich nie ukończyła programu terapii. Czas oczekiwania na przyjęcie, liczony od dnia wpływu pisma z sądu do wyznaczonego terminu wynosił średnio 29 dni. Z 27 osób - dziewięć (33 %) stawilo się w Poradni tylko raz – w dniu przyjęcia.

(dowód: akta kontroli str. 34 – 38)

2.3. Liczba osobodni na Oddziałach w Centrum, (iloczyn liczby osób leczonych przez czas hospitalizacji w dniach¹⁹), wyniosła 21.789 w 2013 r., w tym 13.986 na Oddziale w Skoczowie, 21.978 w 2014 r., w tym 13.948 na Oddziale w Skoczowie oraz 14.755 w 2015 r. (do 31 sierpnia), w tym 9.558 na Oddziale w Skoczowie.

Przeciętne wykorzystanie łóżka w roku w Centrum na oddziałach, liczone jako stosunek osobodni leczenia w danym okresie do średniej liczby łóżek rzeczywistych, w latach objętych kontrolą wyniosło, odpowiednio: 375,67, 378,93 i 254,39. Przeciętne wykorzystanie łóżka w roku było wyższe na Oddziale w Katowicach i wyniosło odpowiednio: 390,15, 401,50 i 259,85.

Procentowe wykorzystanie łóżek w roku, liczone jako stosunek średniego wykorzystania łóżek w dniach do liczby dni w roku, w każdym roku objętym kontrolą było wyższe od 100% i wyniosło 103% w 2013 r. z tego 107% w Oddziale w Katowicach i 101% w Oddziale w Skoczowie, 104% w 2014 r., z tego w Oddziałach: 110% i 101% oraz 105% w 2015 r. (do 31 sierpnia), z tego w Oddziałach: 111% i 103%.

(dowód: akta kontroli str. 74)

Cena osobodnia pobytu na Oddziałach Centrum wg stawki Narodowego Funduszu Zdrowia wyniosła 117 zł w latach 2013-2014 oraz 130 zł w 2015 r. Natomiast dzienny koszt pobytu pacjenta w Oddziałach, według wyceny Centrum wyniósł 87,73 zł w 2013 r., 94,79 zł w 2014 r. oraz 89,09 zł w 2015 r.

¹⁶ Po dziewięciu i 14 dniach.

¹⁷ Informacje w tym zakresie pozyskano z wywiadu lekarskiego.

¹⁸ Wszystkie postanowienia, zobowiązujące do leczenia w poradni leczenia uzależnień, zostały wydane przez Sąd Rejonowy w Cieszynie.

¹⁹ Z zastrzeżeniem, że dzień przyjęcia i wypisania ze szpitala liczy się jako 1 dzień.

(do 31 sierpnia) na Oddziale w Katowicach, a na Oddziale w Skoczowie odpowiednio: 116,52 zł, 114,90 zł i 92,32 zł.

Wyjaśniając przyczyny wyższego kosztu osobodnia na oddziale w Skoczowie niż w Katowicach, Dyrektor Centrum podał, że wynika to m.in. z wyższych kosztów amortyzacji²⁰, wyższego dwukrotnie stanu zatrudnienia oraz wyższych kosztów żywienia²¹.

(dowód: akta kontroli str. 45 – 46, 75 - 76)

2.4. Na przykładzie wybranych losowo 35 spraw, ze 151 w 2014 r., dotyczących osób, które pomimo zobowiązania nie stały się w wyznaczonym terminie na leczenie do Oddziału w Skoczowie stwierdzono, że we wszystkich tych sprawach, niezwłocznie, tj. w dniu niestawienia się, informowano o tym pisemnie sąd. Na Oddział w Katowicach nie zgłosiło się 35 osób w 2014 r. zobowiązanych do leczenia, o czym nie poinformowano sądu.

(dowód: akta kontroli str. 79 – 81)

2.5. Z 11 pacjentów zobowiązanych do leczenia, którzy w latach objętych kontrolą byli leczeni w Centrum, tylko w jednym przypadku, sąd wydając postanowienie²² ustanowił nadzór kuratora wobec uczestnika postępowania w czasie trwania obowiązku. W dokumentacji ww. pacjenta nie stwierdzono dowodu świadczącego o sprawowaniu nadzoru, danych kuratora, czy kontakcie kuratora z zobowiązanym do leczenia.

(dowód: akta kontroli str. 82)

Centrum nie monitorowało skuteczności i efektywności leczenia osób zobowiązanych do poddania się leczeniu. Jak podał w Dyrektor Centrum, istniejący stan prawny nie daje podstaw do podejmowania prób monitorowania odległych skutków terapii, w tym podjęcia lub nie dalszego leczenia oraz utrzymania trwałej lub czasowej abstynencji. Ponadto poziom finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia nie pozwala na podejmowanie działań badawczych wykraczających poza realizację kontraktu.

(dowód: akta kontroli str. 83 – 85)

Ustalone
nieprawidłowości

Oddział w Katowicach nie informował z własnej inicjatywy sądu o nierealizowaniu postanowienia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu przez wszystkie 35 osób, które w 2014 r. nie stały się do leczenia. W ocenie NIK, wskazuje to na brak rzetelności w postępowaniu w przedmiotowych zdarzeniach, które mają wpływ na realizację postanowienia sądowego przez ww. Oddział.

W wyjaśnieniach, p.o. Kierownik Oddziału w Katowicach podała, że powyższe wynikało z braku podstaw prawnych, a sąd nie wymagał przesyłania każdorazowo takich informacji. Informacje takie były wysyłane w przypadku zwrócenia się o nie przez sąd – w 2014 r. wysłano cztery odpowiedzi na zapytania o podjęciu leczenia (na 35 osób, które w 2014 r. nie stały się na leczenie do Oddziału w Katowicach).

NIK zauważa natomiast, że w badanych 35 sprawach w 2014 r. Oddział w Skoczowie informował pisemnie sąd o niestawieniu się do leczenia w dniu tego zdarzenia.

(dowód: akta kontroli str. 79 – 81)

Ocena cząstkowa

²⁰ Amortyzacja Oddziału w Katowicach rozkłada się na pozostałe oddziały Centrum, natomiast w Skoczowie wszystkie koszty przyjmuje na siebie jeden Oddział.

²¹ Dzienna stawka żywieniowa na jednego pacjenta wyniosła 13 zł na Oddziale w Skoczowie, natomiast 6,37 z na Oddziale w Katowicach, w których funkcjonuje więcej firm cateringowych.

²² Z dnia 7 grudnia 2012 r. Dotyczyło to pacjenta, ujętego w księdze głównej Centrum pod nr 369/13

W ocenie NIK Szpital – w miarę posiadanych możliwości – zapewnił warunki do realizacji orzeczeń sądu o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, w tym udział i ukończenie programu terapeutycznego. Za nieprawidłowość uznano, nieinformowanie sądu o zdarzeniach, które mają wpływ na realizację postanowienia sądowego przez Oddział w Katowicach.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²³, wnosi o **zapewnienie przekazywania do sądu informacji o zdarzeniach, które mają wpływ na realizację postanowienia sądowego przez Oddział w Katowicach.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 grudnia 2015 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Adam Koziółek
Doradca techniczny**

.....

²³ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096, zwanej dalej „ustawą o NIK”